

Klub Przyrodników

ul. 1 Maja 22, 66-200-Świebodzin
Konto: BZ WBK SA o/Świebodzin nr 28 1090 1593 0000 0001 0243 0645
tel./fax 068 3828236, e-mail: kp@kp.org.pl, <http://www.kp.org.pl>

Świebodzin, 29 stycznia 2011 r.

Ministerstwo Gospodarki,
Departament Energii Jądrowej,
Plac Trzech Krzyży 3/5,
00-507 Warszawa

W związku z konsultacjami społecznymi Projektu Programu Polskiej Energetyki Jądrowej i Prognozy oddziaływania w/w programie na środowisko, przedstawiamy następujące uwagi:

1. Co do przyszłości produkcji energii w Polsce, zdajemy sobie sprawę, że:
 - a) Kontynuacja modelu energetyki opartej na węglu kamiennym spowoduje trudności we wdrożeniu wymogów pakietu energetyczno-klimatycznego, którego realizacja ma być wkładem Unii Europejskiej w zapobieganie zmianom klimatycznym na poziomie globalnym;
 - b) Rozwój pozyskania energii z nowych złóż węgla brunatnego jeszcze powiększyłby te trudności, a poza tym, wiadomo już, że eksploatacja dostępnych nowych złóż węgla brunatnego (zwłaszcza Legnica, Gubin, Brody) spowodowałaby bardzo poważne negatywne oddziaływania na środowisko;
 - c) Jeżeli wziąć pod uwagę ograniczenia środowiskowe, wymogi ochrony obszarów Natura 2000 oraz cele środowiskowe wynikające z ramowej dyrektywy wodnej, potencjał rozwoju energetyki wodnej jest w Polsce minimalny;
 - d) Szerszy rozwój energetyki wiatrowej jest w warunkach Polski obciążony silnym negatywnym wpływem na krajobraz i znacznym ryzykiem negatywnego oddziaływania na różnorodność biologiczną (ptaki, nietoperze);
 - e) Pozyskiwanie energii z biomasy wymaga wyprodukowania tej biomasy. Jeżeli uzyskiwać ją z lasów, to może to wpłynąć niekorzystnie na stan lasów i ich zdolność do podtrzymywania leśnej różnorodności biologicznej (maksymalizacja produkcji biomasy w krótkich cyklach spowoduje dominację młodych drzewostanów, co będzie niekorzystne dla leśnej bioróżnorodności). Jeżeli uzyskiwać ją z terenów rolnych, to może wywołać to negatywne trendy zamiany cennych przyrodniczo łąk i pastwisk na plantacje roślin energetycznych.

W świetle powyższych faktów, nie negujemy a priori rozważania energetyki jądrowej jako potencjalnego kierunku poszukiwania przyszłych źródeł energii, w tym nie przesadzamy a priori, jakie jest jej negatywne oddziaływanie na środowisko w porównaniu z innymi, alternatywnymi źródłami energii.

2. Mimo argumentów przedstawionych w tekście Programu i prognozy, nie jesteśmy jednak przekonani co do samej konieczności zwiększenia produkcji energii w Polsce. Być może, wobec obecnej, bardzo niskiej efektywności energetycznej polskiej gospodarki, rezerwy związane ze znaczną poprawą tej efektywności byłyby jednak wystarczające do zaspokojenia przyszłych potrzeb energetycznych.

Analiza tego zagadnienia nie powinna być oparta tylko na jednej prognozie z pojedynczego źródła. Nie powinna być też oparta na paradygmacie nieograniczonego, ciągłego wzrostu gospodarczego w Unii Europejskiej i w Polsce. Zarówno zapisy polskiej konstytucji, jak i strategię przyszłości UE, zakładają że rozwój Polski i Europy powinien mieć charakter zrównoważony, co oznacza że ma on granice wynikające z uwarunkowań środowiskowych. Analizy „śladu ekologicznego” sugerują, że granice te zostały w Europie już przekroczone. Oznacza to, że wprowadzenie Europy na ścieżkę rozwoju zrównoważonego wymagać będzie w przyszłości zmniejszenia, a nie zwiększenia zużycia zasobów naturalnych, w tym energii. Przed Polską stoi wprawdzie wyzwanie dorównania – co do jakości życia społeczeństwa – innym państwom Europy, ale do tego obecny poziom produkcji energii mógłby okazać się wystarczający, pod warunkiem radykalnej poprawy efektywności korzystania z niej.

3. Jeżeli już budować w Polsce elektrownie atomowe, to poszukiwanie ewentualnych lokalizacji dla nich nie powinno być ograniczane do analizy wad i zalet punktowych lokalizacji wcześniej rozważanych lub obecnie zaproponowanych przez samorządy. Powinno to być nowe studium oparte na analizie GIS, nie zakładające a priori żadnych lokalizacji punktowych, uwzględniające przestrzenne zróżnicowanie zapotrzebowania na energię, minimalizację problemów jej przesyłu, oraz aktualne uwarunkowania środowiskowe (w tym warunki środowiskowe wykluczające niektóre lokalizacje – patrz dalej). Zwracamy uwagę, że w ostatnich latach – w związku z wejściem Polski do UE, wdrożeniem sieci Natura 2000 oraz wdrożeniem celów środowiskowych w stosunku do wód – nastąpiła zmiana wagi poszczególnych uwarunkowań środowiskowych oraz istotna zmiana sytuacji prawnej w odniesieniu do aspektów środowiskowych, co trzeba uwzględnić w analizach.
4. Wybór ewentualnej lokalizacji elektrowni jądrowej musi w szczególności uwzględniać, że:
 - a) Nie będzie możliwa budowa elektrowni jądrowej w danej lokalizacji, jeżeli powodowałaby ona znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000, a istnieją lokalizacje alternatywne względem rozważanej i nie powodujące takiego oddziaływania (art. 6(4) dyrektywy siedliskowej 92/43/EWG i transpozycje tego wymogu do prawa polskiego).
 - b) Nie będzie możliwa budowa elektrowni jądrowej w danej lokalizacji, jeżeli jej praca (pobór i zrzut wód) negatywnie modyfikowałaby stan wód lub uniemożliwiłaby doprowadzenie wód do dobrego stanu, a istniałyby możliwe technicznie i nie powodujące nieproporcjonalnych kosztów rozwiązania alternatywne (art. 4(7) ramowej dyrektywy wodnej 2000/60/WE i transpozycje tego wymogu do prawa polskiego).

W procesie poszukiwania lokalizacji elektrowni jądrowej, wymogi te muszą być traktowane jako przesłanki wykluczające daną lokalizację – a nie tylko jako jeden z czynników analizy wielokryterialnej.

W szczególności, powinny być już na wstępnym etapie odrzucone te propozycje lokalizacji, co do których na podstawie obecnie dostępnych danych jasne jest, że wpływałyby¹ negatywnie na obszary Natura 2000 – ponieważ z całą pewnością istnieją w Polsce alternatywy lokalizacyjne, nie obciążone takim wpływem.

Natomiast, niezależnie od wybrania lokalizacji, najprawdopodobniej nieunikniony będzie wpływ na stan wód. Należy więc w szczególności rozważyć skalę, istotność oraz możliwości minimalizacji tego wpływu (szczegóły technologii), biorąc pod uwagę charakterystyki i cele środowiskowe narażonych części wód.

5. Jeżeli prawdziwe są przedstawione w Prognozie argumenty na temat bezpieczeństwa współczesnych elektrowni atomowych, to nie ma przesłanek, by jako potencjalną lokalizację wykluczać a priori tereny o wysokiej gęstości zaludnienia lub nawet sąsiedztwo miast. Jeżeli prawdziwe są przedstawione w Prognozie argumenty o niskiej emisji zanieczyszczeń, to analiza strefy wiatru wydaje się mieć niewielkie znaczenie. Przesłanki związane z utrudnieniem dostępu do złóż surowców mineralnych wydają się drugorzędne w związku z innymi uwarunkowaniami środowiskowymi (por. pkt 3 niniejszej opinii).
6. Analiza lokalizacji (załącznik do prognozy) wymaga więc uzupełnienia (a w zasadzie zasadniczego przerobienia) w świetle punktów 3-5 niniejszej opinii. Wagi nadane poszczególnym kryteriom środowiskowym w obecnie przedstawionej analizie nie odzwierciedlają bowiem rzeczywistych wag poszczególnych aspektów środowiskowych.
7. Nieprawidłowe są zawarte w Prognozie sugestie, by wymogi środowiskowe uwzględnić w pełni dopiero na etapie wyboru lokalizacji spośród 2-3 wstępnie wyselekcjonowanych wariantów. Zwracamy uwagę, że wybór dokonywany spośród kilku wariantów nigdy nie będzie „dowodem braku rozwiązań alternatywnych” (zabraknie dowodu, że nie są możliwe inne lokalizacje, niż w ogóle były rozważane). Jeżeli okazałoby się, że wszystkie z wstępnie wyselekcjonowanych lokalizacji byłyby obciążone znaczącym negatywnym oddziaływaniem na Naturę 2000 i/lub stan wód, to – wobec niewykluczenia istnienia alternatyw – nie byłoby możliwości wydania zgody środowiskowej na budowę.
8. Niepokoi nas, że „wstępne rekomendacje” co do lokalizacji ewentualnej elektrowni atomowej wskazują w większości na te właśnie lokalizacje, które wydają się niedopuszczalne ze względów przedstawionych w pkt 3 niniejszej opinii:
 - Żarnowiec (wydaje się, że nie ma tu możliwości pogodzenia wymogu korzystania z wód przez elektrownię z wymogiem zachowania w stanie naturalnym rzeki Piaśnica, zależnych od niej ekosystemów hydrogenicznnych, oraz ujścia Pisanicy do morza – jednego z ostatnich w Polsce naturalnych estuariów chronionych w sieci Natura 2000).
 - Kopań (wydaje się, że nie ma tu możliwości uniknięcia znaczącego negatywnego oddziaływania na chronione w obszarze Natura 2000 jezioro Kopań).

¹ Oczywiście, chodzi tu o skumulowany wpływ budowy elektrowni i infrastruktury towarzyszącej, a także przyszłego funkcjonowania elektrowni (w tym korzystania z wód)

- Klempicz (wydaje się, że nie ma tu możliwości uniknięcia znaczącego negatywnego oddziaływania na chronioną jako obszar Natura 2000 Puszcę Notecką).
- Lubatowo-Kopalino (konfliktowość z bardzo cenną przyrodniczo strefą nadmorską).
- Choczewo (konfliktowość z bardzo cenną przyrodniczo strefą nadmorską).

z poważaniem